

**Verkort
respectprotocol**

Voor u ligt een verkorte versie van het respectprotocol. Het volledige respectprotocol is terug te vinden in hoofdstuk 3 'Respectprotocol' van het gedragsprotocol.

Theoretische verantwoording

Doelstelling

Mgr. Hanssen streeft naar een respectvolle en veilige onderwijseenheid waarin iedereen zich gezien, gehoord en gerespecteerd voelt. We vinden het belangrijk om alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt om een zo veilig mogelijke omgeving te creëren, waarin leerlingen en medewerkers zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Duidelijke regels en afspraken geven houvast en maken verwachtingen zichtbaar. Hierdoor weten leerlingen en volwassenen wat er van hen wordt verwacht en kunnen zij elkaar aanspreken wanneer situaties ontstaan waarin deze afspraken niet worden nageleefd. We kiezen hierbij voor een oplossingsgerichte aanpak, waarbij we niet alleen kijken naar wat er misgaat, maar vooral naar wat nodig is om de situatie te verbeteren en herhaling te voorkomen.

Een veilig pedagogisch klimaat ontstaat niet vanzelf. Het vraagt om aandacht voor de relatie met elkaar, erkenning van verschillen, afstemming op de behoeften van leerlingen en medewerkers en het bieden van passende ondersteuning. We willen dat iedereen zich binnen Mgr. Hanssen veilig voelt om zichzelf te zijn, hulp te vragen en zich verder te ontwikkelen.

Een goed pedagogisch klimaat is het resultaat van verschillende factoren die met elkaar samenhangen. Schoolbreed gedragen pedagogische uitgangspunten, duidelijke verwachtingen en een gezamenlijke aanpak vormen hiervoor de basis. Deze uitgangspunten zijn zichtbaar in ons dagelijks handelen en worden ondersteund door verschillende methoden en interventies.

Binnen Mgr. Hanssen werken we onder andere met PeTOS, SWPBS, weerbaarheidstraining methode A en B, lessen identiteitsontwikkeling voor DSH- en TOS-leerlingen en Kriebels in je buik. Deze aanpakken dragen ieder vanuit hun eigen doel bij aan de ontwikkeling van leerlingen en aan een veilige, respectvolle schoolomgeving.

De uitgangspunten in dit respectprotocol sluiten aan bij het *beleidsplan sociaal emotionele ontwikkeling & pedagogisch domein*.

Wat verstaan we onder pesten?

Onder pesten verstaan we gedrag waarbij iemand herhaaldelijk en doelgericht wordt buitengesloten, gekleineerd, bedreigd of op een andere manier wordt benadeeld of gekwetst. Vaak is sprake van een ongelijke machtsverhouding, waardoor degene die gepest wordt zich moeilijk kan verdedigen.

Pesten kan verschillende vormen aannemen en zowel direct als indirect plaatsvinden. Het kan voorkomen tussen leerlingen, maar ook tussen volwassenen of tussen leerlingen en volwassenen.

Vormen van pesten

Met woorden:

- uitlachen of belachelijk maken;
- kleineren of vernederen;
- schelden of kwetsende bijnamen geven;
- roddelen of verspreiden van geruchten;
- bedreigen;
- gemene of kwetsende briefjes, berichten of appjes sturen.

Lichamelijk

- achterna lopen of lastigvallen;
- klemzetten of opsluiten;
- trekken, duwen, schoppen of slaan.

Sociaal

- buitensluiten van gesprekken, activiteiten of de groep;
- negeren of doodzwijgen;
- anderen tegen iemand opzetten;
- bewust iemand alleen laten staan of ervoor zorgen dat iemand niet mee mag doen.

Materieel

- spullen afpakken;
- spullen beschadigen of vernielen;
- geld of andere bezittingen afpersen of afnemen.

Digitaal

- kwetsende of bedreigende berichten sturen;
- iemand bewust buitensluiten via sociale media of groepsapps;
- foto's, video's of andere informatie zonder toestemming verspreiden;
- iemand online belachelijk maken, bedreigen of zwartmaken.

Het verschil tussen plagen en pesten

Plagen en pesten zijn niet hetzelfde. Bij plagen is er meestal sprake van gelijkwaardigheid en kunnen beide partijen het gedrag stoppen. Bij pesten is de verhouding ongelijkwaardiger en ervaart degene die wordt gepest het gedrag als ongewenst en moeilijk te stoppen.

Onderstaande kenmerken kunnen helpen om het verschil te herkennen. Deze kenmerken zijn richtinggevend; iedere situatie moet afzonderlijk worden bekeken.

<u>Plagen</u>	<u>Pesten</u>
Er is meestal sprake van gelijkwaardigheid.	Er is vaak sprake van een ongelijke machtsverhouding.
Het gebeurt meestal spontaan en over en weer.	Het gedrag is gericht tegen een specifieke persoon of groep.
Beide partijen kunnen plezier hebben in de situatie.	Degene die wordt gepest ervaart het gedrag als ongewenst en kwetsend.
De rollen kunnen wisselen.	De rollen liggen vaak meer vast.
Het gedrag stopt meestal wanneer iemand aangeeft dat het niet leuk is.	Het gedrag stopt niet vanzelf en kan zich blijven herhalen.
De relatie kan na het plagen gewoon worden voortgezet.	De relatie kan worden verstoord en herstel kan moeilijk zijn.
De groep blijft meestal veilig en betrokken.	Het kan zorgen voor een onveilig gevoel binnen de groep.
Er is doorgaans ruimte om voor jezelf op te komen.	Degene die wordt gepest kan zich moeilijk verdedigen of voelt zich daartoe niet in staat.

Stappenplan in de praktijk

Preventie

De aanpak van de Mgr. Hanssen is in eerste instantie gericht op het voorkomen van respectloos en grensoverschrijdend gedrag. Binnen de school zijn duidelijke omgangsregels en verwachtingen opgesteld. Deze zijn vastgelegd in de schoolgids en het gedragsprotocol en bieden leerlingen en medewerkers houvast in de dagelijkse omgang met elkaar.

Duidelijke en herkenbare regels en afspraken vormen een belangrijke basis voor het voorkomen van pesten en ander grensoverschrijdend gedrag. Dit wil zeggen:

- aan het begin van ieder schooljaar worden de schoolbrede gedragsverwachtingen, omgangsregels en de belangrijkste onderdelen van het respectprotocol opnieuw besproken en aangeleerd. De afspraken zijn zichtbaar aanwezig binnen de school en worden gedurende het schooljaar onderhouden;
- ook in algemene ruimtes en op de speelplaats gelden de schoolbrede gedragsverwachtingen. Op deze manier ervaren leerlingen dat dezelfde afspraken op alle plekken binnen de school gelden;
- de gedragsverwachtingen worden verbonden aan de thema's en lessen binnen PeTOS;
- afhankelijk van de behoeften van de groep kan een medewerker specifieke gedragsverwachtingen extra onder de aandacht brengen;
- binnen de groep kan gedurende een bepaalde periode een specifieke gedragsverwachting centraal staan. Gewenst gedrag wordt hierbij positief bekrachtigd, onder andere binnen de SWPBS-aanpak en door het verdienen van schoolduimen;
- door middel van interactie, instructie en goed klassenmanagement worden de voorwaarden gecreëerd voor een positief pedagogisch klimaat waarin leerlingen zich veilig voelen en tot ontwikkeling kunnen komen. De school werkt hier structureel aan vanuit onder andere het beleidsplan *sociaal emotionele ontwikkeling & pedagogisch domein*

Belangrijke regels

Hoofdregeel: wij pesten niet en accepteren niet dat er gepest wordt!

Regel 1: Hulp vragen is goed

Een leerling die wordt gepest, zich onveilig voelt of er zelf niet uitkomt, mag altijd hulp vragen aan een medewerker. Hulp vragen wordt niet gezien als klikken. Het is juist belangrijk dat leerlingen leren aangeven wanneer een situatie niet goed voelt of wanneer zij hulp nodig hebben.

Deze afspraak geldt ook voor ouders/verzorgers. Zij kunnen zorgen of signalen altijd met de school bespreken.

Regel 2: We kijken naar elkaar om

Leerlingen worden gestimuleerd om oog te hebben voor elkaar. Wanneer een leerling ziet dat iemand wordt buitengesloten, gepest of op een andere manier onveilig wordt behandeld, kan hij of zij dit melden bij een medewerker. Leerlingen zijn niet verantwoordelijk voor het zelf oplossen van een peestsituatie, maar kunnen wel bijdragen aan een veilige en positieve groepssfeer.

Regel 3: We werken samen aan oplossingen

Bij zorgen, conflicten of pestgedrag werken school en ouders/verzorgers samen. We bespreken de situatie met elkaar en zoeken naar een passende oplossing die recht doet aan de veiligheid en het welzijn van alle betrokkenen.

Ouders/verzorgers nemen bij een probleem contact op met de school en gaan niet zelf de confrontatie aan met een andere leerling of diens ouders/verzorgers. De school neemt, samen met de betrokkenen, de benodigde stappen.

Concrete aanpak in de groep

De aanpak is gericht op het stoppen van het pestgedrag, het herstellen van de veiligheid en het ondersteunen van alle betrokkenen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de leerling die pest en de leerling die wordt gepest, maar ook naar de groep en de omgeving.

Stap 1: Signaleren en onderzoeken:

De medewerker neemt signalen en meldingen serieus en brengt de situatie zorgvuldig in kaart. Hierbij wordt gesproken met de betrokken leerlingen en, waar nodig, met andere leerlingen of medewerkers. Er wordt gekeken naar:

- wat er precies gebeurt;
- hoe vaak en hoe lang het gedrag voorkomt;
- wie erbij betrokken zijn;
- hoe de betrokken leerlingen de situatie ervaren;
- welke invloed de groep heeft;
- welke afspraken en interventies al zijn ingezet.

Stap 2: De leerling die wordt gepest ondersteunen

De leerling wordt serieus genomen en krijgt ruimte om zijn of haar verhaal te vertellen. De medewerker maakt duidelijk dat het gedrag niet wordt geaccepteerd en dat de school actie onderneemt.

Stap 3: Het pestgedrag aanpakken

De medewerker spreekt de leerling die pest aan op het concrete gedrag en maakt duidelijk welke gedragsverwachting wordt overtreden. Er wordt besproken wat er moet veranderen en welke afspraken daarvoor nodig zijn.

De aanpak is duidelijk en consequent. Afhankelijk van de situatie kunnen aanvullende maatregelen of interventies worden ingezet. Het doel is dat het ongewenste gedrag stopt en dat de leerling leert welk gedrag wél passend is.

Stap 4: De groep en omstanders betrekken (meelopers)

De groep heeft invloed op het ontstaan en voortduren van pestgedrag. Daarom wordt, wanneer passend, aandacht besteed aan de groepsdynamiek en de rol van omstanders.

Leerlingen leren dat:

- meelachen of aanmoedigen pestgedrag kan versterken;
- niets doen soms invloed heeft op de situatie;
- hulp vragen geen klikken is;
- zij een bijdrage kunnen leveren aan een veilige groepssfeer.

Leerlingen worden niet verantwoordelijk gemaakt voor het oplossen van een pestsituatie. Zij worden wel gestimuleerd om respectvol gedrag te laten zien en een medewerker in te schakelen wanneer dat nodig is.

Stap 5: Ouders/verzorgers informeren en betrekken

Wanneer sprake is van structureel pestgedrag of wanneer de situatie daarom vraagt, worden de ouders/verzorgers van de betrokken leerlingen geïnformeerd en betrokken bij de aanpak.

Met ouders/verzorgers wordt besproken wat er is gesignaleerd, welke acties worden ingezet en hoe school en thuis kunnen samenwerken. De communicatie is gericht op samenwerking en het vinden van een oplossing die bijdraagt aan de veiligheid en ontwikkeling van de betrokken leerlingen.

Stap 6: Vastleggen en volgen (dossier)

Wanneer sprake is van een ernstige of structurele situatie worden relevante afspraken, signalen en interventies zorgvuldig vastgelegd volgens de binnen Mgr. Hanssen geldende afspraken.

De situatie wordt gedurende een afgesproken periode gevolgd. Daarbij wordt niet alleen gekeken of het zichtbare pestgedrag is gestopt, maar ook of de leerling zich weer veilig voelt en de groepssituatie is verbeterd.

Stap 7: Opschalen (wanneer nodig)

Wanneer het pestgedrag niet stopt of wanneer de veiligheid onvoldoende kan worden gewaarborgd, wordt de aanpak uitgebreid. De medewerker bespreekt de situatie met de intern begeleider en/of directie en bepaalt welke vervolgstappen nodig zijn.

Samenhangende aanpak

Pesten wordt binnen de Mgr. Hanssen niet gezien als een probleem van alleen de leerling die pest of de leerling die wordt gepest. De school kijkt naar het geheel van de leerling, de groep, de medewerkers en de thuissituatie.

Wanneer een situatie daarom vraagt, wordt daarom gewerkt vanuit een meersporenaanpak, waarbij aandacht is voor:

<i>De leerling die wordt gepest</i>	De leerling wordt serieus genomen en krijgt de ruimte om ervaringen en gevoelens te delen. De medewerker bespreekt regelmatig hoe het met de leerling gaat en of de situatie is verbeterd.
<i>De leerling die pest</i>	De leerling die pest wordt aangesproken op het concrete gedrag en de gevolgen daarvan. De medewerker maakt duidelijk welke gedragsverwachtingen gelden en welke verandering wordt verwacht. In gesprekken wordt onderzocht wat de leerling nodig heeft om het gedrag te veranderen.
<i>De groep en omstanders (meelopers)</i>	De groep wordt betrokken bij de aanpak. In de groep kan aandacht worden besteed aan respect, veiligheid, samenwerken, grenzen, hulp vragen en de invloed van omstanders. Leerlingen leren dat zij pestgedrag niet hoeven op te lossen, maar dat zij wel kunnen bijdragen aan een veilige groep.
<i>Medewerkers</i>	Wanneer meerdere medewerkers betrokken zijn bij de leerling of groep, worden relevante afspraken en informatie gedeeld volgens de geldende afspraken. Dit zorgt ervoor dat leerlingen op verschillende momenten en plaatsen binnen de school op een eenduidige manier worden begeleid.
<i>Ouders/verzorgers</i>	De ouders van zowel de betrokken leerling, de leerling die wordt gepest en de leerling die pest worden betrokken bij de verdere/ vervolgactiviteiten om het pesten te stoppen. Ouders/verzorgers kunnen ook zelf signalen bij de school melden.

Maatregelen ongewenst of grensoverschrijdend digitaal gedrag

Digitaal pesten vraagt om een zorgvuldige en snelle aanpak. De aanpak sluit zoveel mogelijk aan bij de werkwijze die binnen het respectprotocol wordt gehanteerd bij pesten.

Stap 1: Neem de melding serieus

Wanneer een leerling, ouder/verzorger of medewerker melding maakt van digitaal pesten, wordt de melding serieus genomen. Luister naar het verhaal van de leerling en geef ruimte om te vertellen wat er is gebeurd.

Stap 2: Verzamel informatie en bewijs

Vraag de leerling om relevante berichten, foto's, filmpjes, schermafbeeldingen of andere informatie te bewaren. Verwijder berichten niet voordat duidelijk is of deze nog nodig zijn voor de verdere aanpak.

Leg zo feitelijk mogelijk vast:

- wat er is gebeurd;
- wanneer het is gebeurd;
- via welk platform of communicatiemiddel;
- wie erbij betrokken zijn;
- of het gedrag vaker voorkomt.

De school probeert niet zelfstandig de identiteit van een onbekende afzender of dader te achterhalen. Wanneer dit noodzakelijk is, wordt besproken welke vervolgstappen passend zijn.

Stap 3: Zorg voor veiligheid

Bespreek met de leerling welke stappen kunnen helpen om het digitale contact te stoppen of te beperken. Denk bijvoorbeeld aan:

- het blokkeren van een account;
- het melden van ongepaste inhoud bij het betreffende platform;
- het aanpassen van privacy-instellingen;
- het tijdelijk niet reageren op berichten;
- het inschakelen van ouders/verzorgers.

Stap 4: Betrek ouders/verzorgers

Wanneer sprake is van een ernstige of structurele situatie, worden de ouders/verzorgers van de betrokken leerling geïnformeerd en betrokken bij de aanpak.

Samen wordt besproken wat er is gebeurd, welke acties al zijn ondernomen en welke vervolgstappen nodig zijn.

Stap 5: Gesprek met de groep

Ga in gesprek met de groep. Bespreek met de groep wat digitaal pesten inhoudt en welke gevolgen dit kan hebben voor degene die het overkomt. Bespreek ook de rol van omstanders. Leerlingen worden gestimuleerd om niet mee te doen, berichten of beelden niet door te sturen of te delen en ongewenst gedrag te melden bij een medewerker.

Stap 6: Bron bekend en betrokken bij de Mgr. Hanssen

Wanneer bekend is welke leerling(en) betrokken zijn en het gedrag verband houdt met de school, wordt gehandeld volgens het respectprotocol en de afspraken rondom ongewenst gedrag.

De betrokken leerlingen worden aangesproken op hun gedrag en krijgen uitleg over de gevolgen ervan. Afhankelijk van de situatie worden passende pedagogische of corrigerende maatregelen ingezet.

Stap 7: Bron onbekend of buiten school

Wanneer de bron onbekend is of het gedrag buiten school plaatsvindt, blijft de school betrokken bij de ondersteuning van de leerling.

De school bespreekt samen met de leerling en ouders/verzorgers welke maatregelen kunnen helpen om het gedrag te stoppen of te beperken.